

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

רוצה אני קדם כל לבדך נשמי ובשם כל תלמידי בארץ ובחו"ל את מושלנו החביב על תאריהכבוד החדש "סיר" שקבל מלונ-

דון לכבוד ראשיהשנה שלהם — ממש כמו ה"רבי" שלנו! — לקיים מה שנאמר שם ב"בייבל שלנו": "יס יר נפוח אני רואה ופניו מפני הריהצופים".

חכמיחמדינה שלהם עשו נוטריקון ודרשו את התאר SIR בלשונם: Storrs Is Rising כלומר: סטורס הולך ועולה — אל ההר...

לא זכינו עדיין לממשלת פועלים בלונדון וכבר בחרה ממשלת הפועלים שלנו בירושלם בשבוע העבר בועדים שונים ובינייהם גם במשפט-העליון שלהם הנקרא בפייהם "סינט", בודאי על שם הסנטורים ברומי שהיו סוציאליסטים גדולים, כידוע. עפ"י ה"קונסטיטוציה" שלהם, בוחרים בכל שנה בשני חברים חדשים והפעם יצאו עפ"י דעות נעלמות שלשה "סנטורים" שנבחרו כאחד, דהיינו שקבלו כ"א מהם דוקא חמשה עשר קולות וביניהם גם החבר משה כרמון

ונחלקו הדעות במי לבחר.

או יקום ר' שפרינצק ובקולו של דיק-טטור הציע לפסל את כרמון זה בעוון שנכשל, לא עליכם, בכתיבת מאמר בדאר-היום ר"ל; ואעפ"י שעמד בן-צבי ולמד עליו סניגוריה שהביאמר דגן נכתב לטובת הכלל בענין כדורי, אעפ"כ לא עמדה לו זכותו הפעם ונצחה הפוליטיקה של הפקיד שפרינצק! והיפה בכל הדבר הזה הוא שחבר משה הנפסל בעצמו עמד וצעק, כדרכו, כי הם צדקו והצדיק עליו את הדיון...

ואם אינני טועה, הופיע מאמרו של כרמון בדאר-היום על ידי המאמר הגדול והארוד שפרסמה מועצת הפועלים ב"עתון הצהוב" ע"א "סולל-כונה" כדי להוציא את הפרוטות האחרונות מן הבורגנים ימ"ש ע"י עתונם זה, ואולם איך אומרים הגויים שם ברוסיה? "היהודי טרפה ופרוטתו כשרה". וקובלים אנו על הרבנים ה"שחורים" שיסדו אינקוויזיציה וחרמות לפנים בירושלם. כמו שתראו, תלמידי היקרים, נש-תנו המושגים של האינקוויזיציה הזו, ואיני יודע, איזו מן האינקוויזיציות עדיפה, העתי-קת או החדישה? ...

ומכיון שאנו מדברים בשופטים, נזכרתי במשפט היפה שהיחז בשבוע זה בעירנו נגד ערבי אחד שחבק, כידוע, עלמה עבריה בלכתה לתומה בדרך לביתה בשכונת מוני-טיפורי ונדון למאסר של עשרים ושנים יום.

מוכן מאליו שלא הזנחתי הלילה את ההזדמנות הטובה ורצתי לבית המשפט כדי לשמע את כל המו"מ וכל הטענות ומענות כזהני תרי צדדיון מזהבתולה התוכעת והבחור הנתבע לדיון, עד שקם השופט מבני דארנו והוציא פסק דין שלו: עפ"י סעיף פלוני בשלהד-ערוך העותומני חל עליו כלומר על הבחור דנו, מאסר של חדש ימים בעבור הפסוק הראשון של "שיר השירים", ואולם מפני שהנתבע בא בטענה עצומה כי הבת-לח דגן היתה יפת-תאר, ע"כ הקלו עליו שמנה ימים...

מכאן אזהרה לכל תלמידותי היפה-פיות שתכסינה את פניהן בצעיף-שקוף, כמובן, — כמו בנות ישראל בכנרת, מחכת שהחק העותומני של השופטים הערבים מגן כנראה רק על הנשים המכוערות! אנכי, נודע לי כי רב הבחורים שלנו היו נדונים מכבר לתליה של עשר שנים לכהפ"ה, אלא שכאן יש, כנראה, תנאי מקיל אחר — הסכם הרדי...! * * *

סליחה, רבותי, קוראים אותי עכשיו — זו הנערה הבלונדינית! — אל השתרחוק... — "האללו" מי מדבר? — ר' עזמית? שלום! אני מדבר! — מי אתה? אינני רואה אותך דרך התליפון... אתה כן! מחיפה, שלום! מה יש? ואני רושם: במשפט של נוסראת עשו

יוצא מן הכלל לשני הנאשמים אחד ביי ואיסמעיל ביי ולא הושיבו אותם בלול-הנאשמים, ולעומת זה הושיבו שם מהפקידים הכי-חשובים, מבני עשרת-השבטים בתוך שומעים הפשים. אחד מהם החזיק את שתי רגליו למעלה על עמודי הברזל של הלול, כנהוג אצלם. והנה ערבי אחד שנמצא באולם, בהיותו בטוח שהאנשים היושבים בלול הם הנאשמים, כרגיל, קרא בלשונו: "שוף אל-עכרות!" (ראה נא את הנבוזה) איד הוא יושב לו במחכמה כמו בבית אביו! — אומרים כאן...

— האללו! האללו!! מה "פיניש"? עוד רגע אחד! — אומרים כאן כי לא הזימנו הפעם את השופטיה הר-גילים של חיפה, היהודי והערבי, כדי לנהל את המשפט הזה מחשש... רכבת... (כאן נפסקה השיחה).

עודני רושם בחפזי, מעשה קצרנית ממש, ב"פונטיון-פן" שלי בתוך פנקסי הקטן, והנה הגיע לאזני פתאם קול שירה בערבית: "פי ענדאק סיגארה?" (היש לך סגריה?). והקול בא לא מחיפה אלא ממשרד הטאבו בעירנו... — "האללו!" — צועק שוב תלמידי המסכן מחיפה — אתה רושם? — בענין הטחנות הגדולות בעירנו: בחוגי המסחר חושבים כי שאלת הכשרת הטחנות הגדולות בעירנו היא לא רק שאלה כלכלית בין לטחנות הגדולות ובין לטחנות

הקטנות בארץ, אלא גם שאלה כלכלית בין הרבנים המכשירים ובין הרבנים המטריפים. המתורים ירויהו מהכשרת הטחנות הגדולות והמחמירים לא יפסידו מבעלי הטחנות הקטנות.

— עוד רגע נכרתי! הנה גמרתי! — "האללו" ! ר' עזמית? ירשם הלאה! מספרים כי השתא היו מרובים הבאים לברך את המושל בעירנו לכבוד השנה החדשה שלהם. עפ"י מנהג אהב"י בחיפה, ברכו כ"כ המוסדות העברים את המושל בעברית. חוץ ממנהל ביה"ס הריאלי, שדבר בשם מוסדו באנגלית-מגורמנת, שלו... בחוגים ידועים מביטים על זה כעל מכתל-חי לשפת העברית, שהיא ראויה לתשלום קנס, אלא בהיות שהועד-המפקח הסכים לשלם את הקנס הקודם למורה, חוששים שההוצאות המיותרות האלו של סטירות-לחי עלולות לגרם הלילה לסגירת המוסד מחסר אמצעים... ובסודי-סודות מתלחשים כאן על השלום של טשרנו — — — (וכאן נפסק החוט!...)

הואיל וכך — נדבר על ענינים יותר משמחים, כלומר על החתונה הנהדרת שהיתה בשבוע זה במלון אלנבי. לכבוד היום לבשתי את הסמוקינג הארוך שלי וחבשתי את העניבה החדשה והאדמדמת שקניתי אצל "הסורג" בעירנו, אף עשיתי את שפמי זוקני כנהוג, ומתוך קפיצתי אל העגלה קפץ גם העגלון ואמר בעצמו: "אל

מלון אלנבי? מיד בכניסתי אל המלון, יצאני שני קוואסים לקראתי והפקו לפני בשני מקלותיהם: טיקטאק! טיקטאק! — מעשה קונסול ממש במשך חמשה רגעים! — והובילוני ישר אל ההתנחלה והתזמרת היפה של המלון נגנה לכבודי את ההימנון, כלומר את ה"ריקוד-של-מצנה".

הושטתי שלום-עליכם החב להשושבינים הגדלים מאמריקה שבאו כנראה בכונה ליום ההתונה של ר' ישראל וזכרתי בשעת-מעשה את משפחת ביי תנתו ומשפחת בית-דוד הנזכרות אצל זכריה הנביא; ביחוד נהניתי מדרשתו המפולפלת של הרב מנחם אוירבך שסדר תופה וקרושין, ואגב נטפלתי אל המזנון כי ריה מלך ממש וכוסה שמפניה מבריקות כעיני הבטורות והשתיה ברת וכולי...

נכנס יין יצא סוד ואני נכנסתי כקונסול ויצאתי כאמפסדור שלם. לאחר שנפרדתי בחבה מכל המחוננים וביחוד מהמחותנות הזקנים והצעירות, בברכת מול-טוב ובתקיעת כף הכיה, עמדו לפני ארבעה קוואסים מזוינים בכיכנסיהם הרחבים ובמקלותיהם העבים וטקטקו לפני עד המדרגות. גם הבידואים שבאו לכבוד התונתו של "חוגה סרור" קמו כלפי הניחו את ידם על לבם ומצחם, כנהוג.

ובקידה והשתחווה אמרו לי כלם בלשונם: "אסאלאם-עליכום"!

* * * שבוע של "מזרח ומערב".

כל ירושלם רצה ממזרח וממערב אל הראינע "ציון" ועמדו בשורה ארוכה וזנבית כמו אצל המים, כדי להשיג כרטיס להכנס-בעלי הסרט והראינע הפלינו לאלף-הששי של מבקרים ולמאה השביעית של פונטים... איני יודע מה אתם תלמידי החביבים, ואולם כשאנכי לעצמי נהניתי מאד מענין אהר, דוקא בשעה שחתך-כלה החסידים והצינועים יושבים שניהם אחר החופה כדי שלא יהיה לבו גם בה עפ"י דין, ועיניהם לא לעיני מרקה-החב אשר לפנייהם זפיהם לא אל הכהן, והסבתא עומדת ומציעה דרך חור-המנעול ומגרשת משם את הסקרניות והמתבישות...

ואולם ביה"ם למל היה מלא במוצ"ש העברה, כדי לשמע את ההרצאה של אישי המערב מאמריקה על אודות המזרח בבבל. לא בסרט ולא על פרד אלא על מפל ארוד ורק נסענו כלנו עם המרצה דרך ארצות ומדבריות באשור ובבבל, וראינו את נינה ואושא, פומבביתא ונהרדעא עד שהגענו ב"ה אל אנא, אשר לפי דברי המסורת הוא

מקום הנג'עדן. והנה פתאום — טראק! — מה קרה? הד"ר שלנו שישב בראש על הכמה "נסוג-אחור" על כסאו עד שהגיע ל"סוף-פסוק" ונעשה פתאום "מפה פד" פשטא" עם כסא-הנשיאות שלו והנהו "מונח" אתנ"ח"תא" על הרצפה... מרב צער קראתי: הנשיא, על במותיך חלל! וכל הסהל פרץ בצחוק אריר — איזה רשעים! כנראה, ראה מרחוק את פתח ה— שמוצאו מכפר אנא, כידוע, — ונתמלא פחד ואולי חשב הד"ר המסכן — כפי שבאר המרצה בצחוק-בי קרוב לנג'עדן נמצא הגיהנום ונפל אל קרבו?...

ואולם מכל ההרצאה המענינת הזו למדתי רק שני דברים: ראשית חכמה — בשעה שמנהלי ביה"ם של האליאנס בבנד ובמדינתו של פיסל מדברים בביתם רק עברית, מדברים מנהלי האליאנס בביתם ובכית-הלאומי שלנו בירושלם רק — צרפתית... והשנית — וזהו העיקר! — בשעה שממשלתנו הרוממה מוציאה כספים מאוצרותיה לפתיחת בתי-ספר עבריים על השכונה בארכיל וביתר ערי בבל, בשעה זו היא פותחת גמנסיה משותפת, כלומר אנגלית, בירושלם על השכוננו אנו מכספו של היהודי כרורי מהודו כידוע?...

איך אומרים הערבים? — "בוליטיקה"... * * *

אומרים כי הממשלה הסובייטית החליטה טה לשלח את ה"סטודנטים" שלה כדי להשתלם בשפה הרוסית ב—תל-אביב. ולו לעצתי שמעה, הייתי מיעץ לה לשלחם דוקא לשכונת הכוכרים בירושלם.

הנה זכינו בשבוע העבר לנשה רוסית טהור — "פאר-אכסילאנס", כמו שאומר תמיד המאירי — ע"י ה"קולוניה הרוסית" שלנו בעלי ה"מיניאטורה" בבית עברי ברחובות אשר בעיה"ק ירושלם. הריג'יסור היה מירשהיה תלמיד המרשה העברית ביפו ובין המשחקים הופיע גם אחד מתלמידי הסמינר העברי בעירנו. החזיון היה רבו ככלו בלשוננו של טרוצקי ובשפת "האינטר-נציונל" שהושר באולם ביה"ם למל... וגם שירים לא חסרו הפעם ודוקא שירים קוקוים ברוסית טהורה, כ"פונים" אמתיים מבטן ומלידה, ולאחר שנפרדו בשמחה:

— "ספאסיבא, גספרין גלפרין!" (בלשו: בני-אדם ז"א: תודה, מר הלפרין!) — "שאללאם! אדון קנטרוביץ!" * * *

ברגע זה נכנסה אלי יהודיה אחת מצפת והוציאה מאחד מגרביה מכתב מקופל ומקומט שמסר לה תלמידי דהתם בשביילי, וזו לשוננו ממש:

ב"ה, צפת עיה"ק ת"ו, עש"ק פרשת "ויחי". כבוד מורי ורבי הרה"ג כל רז לא אניס ל' ר' עזמ'ת שליט"א.

אחדשה"ט הנני ממחר להודיע לכת"ת חדשה נוראה, דבר פלא גדול, אשר מיום הוסדה הארץ לא נהיתה כמוהו. וזה הדבר: כיום החמשי שחטה אשה אחת לכבוד שבת-קדש תרנגול גדול ושמן, לא הולנדי חלילה, אלא תרנגול פשוט ממשפחת התרנגולים המנקרים באשפה, האשה מרטה נוצותיו, הבהבה שערותיו הדקדקות, פתחה את בטנו והוציאה בני מעיו והנה נגלה לעיניה כעין "בועה" גדולה מעורה בכשרו בין ירכותיי פנימה... — "אוי ווי!" — צעקה האשה — "הנה שא לה על כל התרנגול!" מהויד אל הרב ותגש לו את התרנגול על קרבו וכרעיו ועל פרשו. הרב לקח סכין חד ובד-הירות גדולה כפרופסור ממש קלף עור הבועה ומה נשתומם כראותו בתוך הבועה — אפרח קטן עם תבנית ראש, וחרטום וכנפים מדוי בקות. מיד הביאהו הרב לפני הרופ-

אים, בקוהו ונתנו את האפרוח בתוך כלי-זכוכית מלא ספיריטוס, לקחו והעמינו קופסה של "הקרו-קימת לישראל" סמוך לו, וכל הרוצה לראות את הפלא הגדול הזה בא וזורק פרוטה לתוך הקופה.

מורי ורבי! בטח הכתב של "דאר" היום" לא הזניח את ההודמנות היקרה ומסתמא כבר הודיע זאת לכם ע"י ה"שח"ר"חוק", בכ"ז לא אמנע גם אני תלמידך להודיעך החדשה הזאת, מחמת שכל צפת רצו לראות את הפלא הגדול ולא נשאר אפילו תינוק בעריסה שלא זכה לראות את האפרח...

הנני בא בשמי ובשם כל תלמידך הרבים בק"קנו ובקשתנו שטוחה לפניך, רבנו היקר, שתבאר לנו כיד בקיאותך בכל שבע חכמות וביחוד בחכמת "התרנגולים" את פשר הדבר הזה.

תלמידך הותיק המצפה לאמרי פיד בכליון עינים הק' מזה

אמר עזמ'ת: לאחר שחקרתי ודרשתי קצת בענין המופלא הזה, נודע לי בסוד מפי אחד מתלמידי בטלון-יוז כי באה להם הצעה מצפת

שלח ירושלימה את התרנגול עם האפרוח בתור "פרפרט" מענין בשביל בית-הנכאות של המכללה העברית, ומחמת שבית-הנכאות הזה אינו מסודר עדיין, ישימו אותם לעת-עתה במוזיאום החקלאי, לטובת המדע...

ולסוף, אספר לכם מעשה קצר כתרנגולת דוקא ויתברר לכם אולי כל ה"עורכא פרח" הזה:

אשה אחת שחטה תרנגלת לכבוד שבת ולא מצאה בקרבה את הקורקבו. מסתמא מהרה אל הרב ב"שאלה" ולאחר שהביט קצת המרא-דאתרא על האשה המלוכלכת ועל התרנגלת אמר לה: "כשר!" והיהודיה רצה בשמחה הביתה.

כשאני יצאה מפני הרב, תמהו תלמידי ושאלו כיצד אפשר להכשיר תרנגולת בלא קורקבו וענה להם הרב:

— הן ראיתם את היהודית ה"ברית" הזו. מסתמא לא השגיחה כראוי ובא החתול ואכל את הקורקבו...

עזמות